



Bart Caron, Vlaams Parlements­lid (Groen) en voorzitter van de Commissie voor Cultuur

“De bibliotheek is de hoeksteen van het cultuurbeleid.”

Bart Caron was als kabinetschef nauw betrokken bij de vorming van het Decreet Lokaal Cultuurbeleid, dat vanaf 2001 het bibliotheekdecreet van '78 zou vervangen. Maar ook daarvoor volgde hij het wel en wee van bibliotheken op, eerst als cultuurfunctionaris en in de jaren '90 als beleidsmedewerker bij VVSG (Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten). Al enige tijd vinden we hem in het Vlaams Parlement terug als parlements­lid, en dat is ook waar we hem vandaag ontmoeten. Caron heeft een duidelijke visie op cultuurbeleid, zo blijkt al snel.

Bart, hoe kijk jij terug op de invoering van het bibliotheekdecreet van 1978?

Ik vind het een hele prestatie dat dit decreet er in een sterk verzuild Vlaanderen kon komen. Het was de eerste stap in het proces van ontzuiling. Die hele dynamiek kon ontstaan door het idee van ontplooiing, volksverheffing en toegang tot cultuur dat in de jaren '60 ontstond. De openbare bibliotheek kun je zien als een kind van de beweging in 1968, ontstaan in een continuüm van culturele autonomie en emancipatie. Het moest anders, toegankelijk voor iedereen. Naast de verzuiling ontwikkelden zich tal van nieuwe sociale bewegingen die tegen '78 al een zekere maturiteit en eigen denkkaders hadden. Het feit dat men een bibliotheek voor iedereen belangrijker vond dan een bibliotheek van de eigen politieke zuil, is markant. We moeten dit fenomeen zien in een periode van afkalvend kerkbezoek en politieke ontrouw. De uitstraling van het hele protest vond je in cultuur en kunst. De logica tot het ontstaan van openbare bibliotheken is in die sfeer niet ver te zoeken, maar toch, het is fenomenaal dat het bibliotheekdecreet er kwam. Er is een mooie weg afgelegd, en op het moment dat ik als kabinetschef aan het Decreet Lokaal Cultuurbeleid werkte, konden we spreken van een volwassen openbaar bibliotheeklandschap. Bijna nergens in de wereld heb je zo veel bibliotheken en cultuurhuizen als in Vlaanderen.

Merkte jij iets op aan de implementatie van dit bibliotheekdecreet?

Dat er wat vertraging op zat. De verwezenlijking van sommige punten liet op zich wachten. Toen ik in het kabinet toekwam eind jaren '90, waren er nog acht dossiers van gemeenten die geen openbare bibliotheek hadden. Twintig jaar na het invoeren van de verplichting dus. Maar over het algemeen werd het principe dat elke gemeente een openbare bibliotheek moest hebben niet meer betwist. Om de laatste dossiers te deblokkeren, bouwden we in het Decreet Lokaal Cultuurbeleid nog een

stimulus tot fusies in, omdat bepaalde privaatrechtelijke bibliotheken niet wilden plooiën. Sinds de ingang van het decreet, en ook nog na de eeuwwisseling, zijn er heel wat culturele infra­structuren bijgebouwd.

Waarom was er dan rond de eeuwwisseling de nood aan een nieuw decreet?

Omdat de doelen bereikt waren. Bij de ingang van het decreet van '78 kon je niet spreken van een bibliotheekwerking. We hadden kleine, verzuilde bibliotheken in Vlaanderen. Op dat moment moet je strenge normen opleggen over wat een kwaliteitsvolle bibliotheek is. In het decreet vertaalde zich dat in normen qua aantal boeken, afstand tussen rekken, openingsuren, personeel, enz. Had de bibliotheek vandaag niet bestaan, zou ik dat ook doen. Maar ze bestaat en de doelstellingen waren verworven. Van alle criteria hielden we enkel budgetcontrole en het opstellen van een beleidsplan over. Waarom? Ik ben ervan overtuigd dat een beleidsplan beter werkt dan het opleggen van strenge normen. Het geeft de kans om in gesprek te gaan, critici tot het debat te betrekken en tot een hoger niveau te komen. We vonden dat de bibliotheken zich moesten concentreren op nieuwe taken: mensen uit moeilijk te bereiken doelgroepen aantrekken, aandacht hebben voor de ontmoetingsfunctie, toegang tot informatie en leesbevordering, enz. Cultuurparticipatie was in die tijd een van de leidmotieven van ons beleid.

Wil je dan zeggen dat het bibliotheekdecreet te weinig aandacht had voor het belang van de bibliotheek?

Ja, precies, de 'waarom'-vraag ontbrak in het decreet van '78. Het beschreef heel duidelijk hoe een bibliotheek ingericht moest zijn. Maar de vraag waarom kwam na vele jaren op de achtergrond. De sector was geprofessionaliseerd, er werkten veel mensen en er werden te weinig vragen gesteld. De cijfers stegen ook jaarlijks: meer filialen, meer uitleningen, meer openingsuren. Er was een duidelijke opwaartse beweging. Maar we merkten dat